

BESTE

The filus,

40 jaar *ETF* Leuven - jubileummagazine

o.a. in dit bewaarnummer:

**Een overzicht van de geschiedenis
van het Bijbelinstituut België en
de ETF Leuven - p.6**

**Theologiebeoefening in een
superdiverse tijd - p.16**

**Acht alumni reflecteren over hun
tijd aan de ETF Leuven en hun
huidige beroep**

In dit bewaarnummer:

3

Duurzame theologie

Editorial door rector
Jos de Kock

6

Geschiedenis ETF Leuven en BIB

Openingsartikel door decaan
Andreas Beck

16

Theologie in een superdiverse tijd

Wat motiveert Kobus Kok als
Bijbelwetenschapper?

24

Beste Theofilus

Maria Verhoeff over
theologie en vriendschap

29

Feestkalender 21/22

Alle open activiteiten in ons
feestjaar in één overzicht.
Welkom!

36

Onderzoeksexpertise aan de ETF Leuven

Zes vakgroepen, vijf onder-
zoeksinstituten én meer!

Alumni

Acht alumni blikken
terug op hun ETF-tijd

14 | Laurens van Lavieren

14 | Anne Lorein

23 | Gijs Bleijenbergh

23 | Johanna van Davelaar

32 | Filip De Cavel

32 | Eleonora Hof

34 | Ilse Swart

45 | Ben Van Acker

40

De eerlijke brug- functie van een religiewetenschapper

Interview met Jelle Creemers

Jubileummagazine 'Beste Theofilus'

Beste lezer, graag bieden we u dit magazine aan ter ere van ons jubileum. De aanspreking 'Beste Theofilus' past bij onze lezers, onze donateurs, onze achterban: allen Theofilussen, protestant-evangelische christenen in de Lage Landen, geïnteresseerden in theologie, zingeving en geloof. Tegelijkertijd leggen we met deze titel een duidelijke link naar de Bijbel. Het roept een associatie op met Lucas, de wetenschapper onder de evangelisten, die in zijn getuigenis nauwkeurig alle gebeurtenissen naging en in ordelijke vorm opstelde voor Theofilus, een indirecte link naar onze opdrachten van academisch onderwijs, onderzoek en dienstverlening in de theologie en religiewetenschappen. Veel leesplezier gewenst!

DUURZAME THEOLOGIE

Als je door een oud bos loopt, kun je onder de indruk raken van wat je ziet. Bomen die al eeuwenlang op hun plaats staan. Ooit heel klein ontkiemd. En nu imposant groot. Wat ooit klein begon is duurzaam gebleken: je kunt er na vele jaren nog de vruchten van plukken. Duurzaam betekent ook dat jij ervoor zorgt dat generaties na jou van diezelfde bomen kunnen genieten.

De ETF Leuven staat ook voor duurzaamheid. We willen de wereldwijde protestants-evangelische beweging verdiepen, versterken en toerusten op een academisch niveau. Dat is onze unieke bijdrage aan kerken en christelijke organisaties in die wereldwijde evangelische beweging en aan het veld van theologie en religiewetenschappen wereldwijd. En heel in het bijzonder: aan academie en samenleving in Vlaanderen.

Vanaf haar ontstaan is de ETF Leuven vanuit het geloof in Jezus Christus sterk betrokken op de diepste verlangens en de hoogste hoop van mensen. Elke dag opnieuw stemmen dit geloof en deze betrokkenheid het werken en studeren aan de ETF Leuven. Dat wij gaan voor academische theologie is daarbij enorm belangrijk.

Op de cover | Noura Eid

“Ik ben Syrische en groeide op tijdens de ineenstorting van mijn land. Ondanks alle moeilijkheden voelde ik Gods roeping in mijn leven. Tijdens mijn bacheloropleiding theologie in Libanon begon ik me steeds meer te oriënteren richting een masteropleiding aan de ETF Leuven, omdat ik geloof dat het mijn roeping is ambassadeur te zijn voor het Midden-Oosterse Christendom. Ik zie mijn bediening als het helpen van het Westerse Christendom, in zijn beweging, zich bewust te worden van zijn Midden-Oosterse wortels. De diverse gemeenschap en de hoge academische normen van de ETF Leuven helpen me hierop voor te bereiden.”

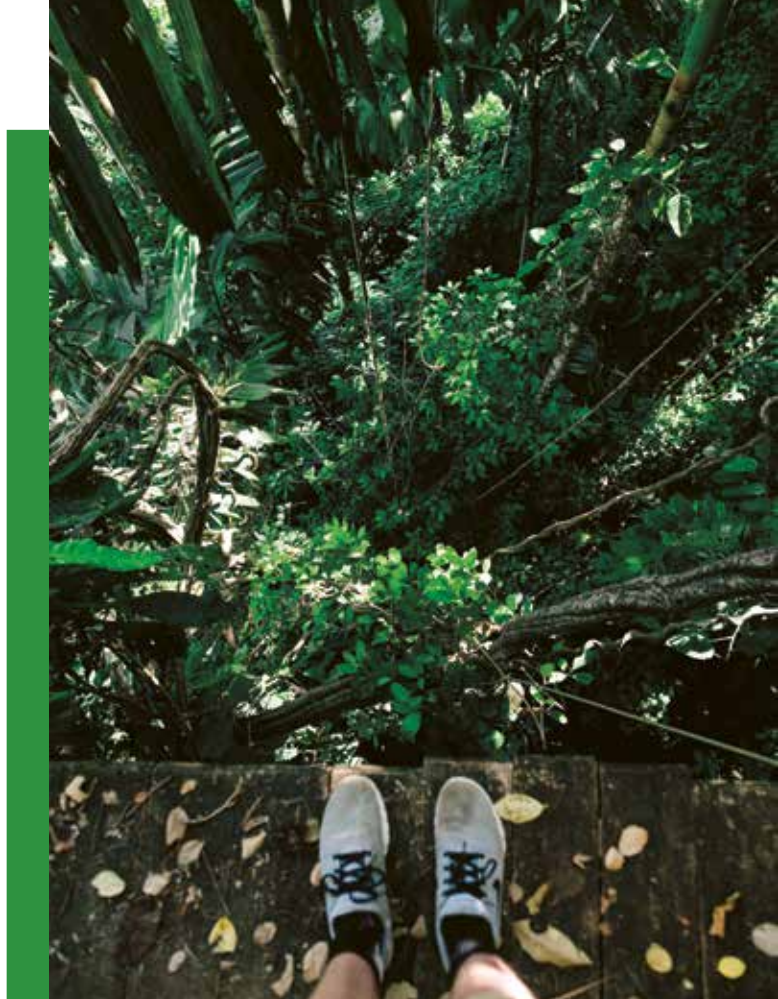

Prof. Dr. Jos de Kock is rector van de ETF Leuven en hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Praktische Theologie. In zijn vrije tijd zie je hem regelmatig hardlopen, trailrunnen en wielrennen.

Een academische toerusting en ontplooiing is broodnodig voor theologen die geroepen zijn leiding te geven in kerken, christelijke organisaties en in de breedte van de samenleving. Ons streven naar academische excellentie helpt een spade dieper te denken, een stap verder te zien en je eigen positie als theoloog kritisch tegen het licht te blijven houden. Op die wijze kan theologie duurzame theologie zijn. Al vele jaren lang.

Als iets verduurzaamt, wordt dat vaak in verband gebracht met vernieuwen. Maar dat is maar één aspect van duurzaam zijn. Lopend door een oud bos zie je ook een ander aspect: diep geworteld zijn, trouw zijn aan wie of wat je bent. Voor de ETF Leuven is dat gevat in vier wezenskenmerken: onze protestants-evangelische identiteit, ons interdenominatieve karakter en onze internationale gemeenschap; en het zojuist genoemde streven naar academische excellentie die aan de ETF Leuven samengaat met aandacht voor persoonlijke en gemeenschappelijke spiritualiteit. Aan deze zaken zal de ETF Leuven altijd herkenbaar zijn. Met het oog op duurzame theologie.

Met groot enthousiasme mag ik de ETF Leuven als rector dienen. Ik hoop dat dit bewaarnummer u ook enthousiast maakt. Vanwege herinneringen en de geschiedenis. En vanwege de toekomst die de ETF Leuven voor zich ziet. Want duurzame theologie is theologie waardoor generaties na ons worden opgebouwd.

**Lopend door een
oud bos zie je ook
een ander aspect:
diep geworteld zijn,
trouw zijn aan wie
of wat je bent.**

”

Dank aan alle adverteerders en donateurs voor de felicitaties en het mede mogelijk maken van dit magazine:

Agapè, Christelijke Hogeschool Ede, Verloop magazines, Evadoc, Evangelische Christengemeenten (ECV), Evangelische Christengemeente Boom, Evangelisch College, Gemeente 'De Rots' in Gent, Het Goede Boek, Hendrickx Verzekeringen, HGJB, Holy Trinity Brussels, International Baptist Church Brussels, Left Lane design, Nederlands, Vlaams Bijbelgenootschap, Protestants, Evangelisch Godsdienstonderwijs (PEGO), Protestantse Theologische Universiteit, RefoRC, Stichting Reformatorisch Onderwijs, Theologische Universiteit Apeldoorn, Theologische Universiteit Kampen, Tilburg University, Vianova, Vrije Evangelische Gemeenten (VEG), Wartburg College, Wittenberg

Praktische Theologie

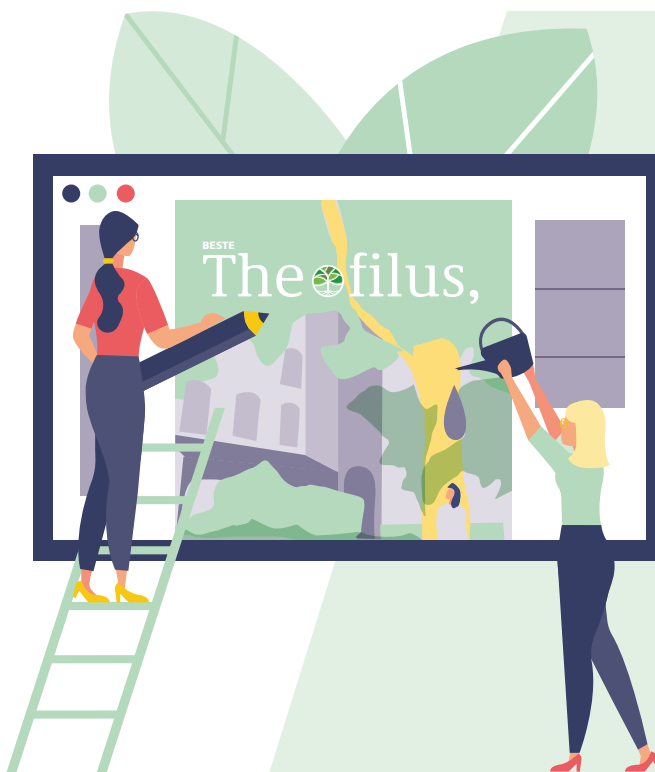
Het studieobject van de **vakgroep Praktische Theologie** betreft actuele geloofspraktijken van mensen en groepen, in het bijzonder in christelijke geloofsgemeenschappen. Studie naar deze praktijken vormt een belangrijke bron voor theologie-beoefening. Het theologisch onderzoek van de vakgroep Praktische Theologie heeft als doel deze geloofspraktijken nauwkeurig te beschrijven door empirisch onderzoek, deze nader theologisch te analyseren, en uiteindelijk ook aanwijzingen te formuleren voor het verder tot ontwikkeling brengen van die praktijken. Het onderwijs vanuit de vakgroep Praktische Theologie schenkt aandacht aan

een breed scala aan onderwerpen, waaronder homiletiek, spiritualiteit, gemeenteopbouw en godsdienstpedagogiek. Het onderzoek van de vakgroep spitst zich toe op twee thema's in het bijzonder: leiderschap en vorming. Bij leiderschap staat de vraag centraal naar hoe het leiderschap in de kerkelijke gemeenschap getrouw kan worden vormgegeven gezien de vele en snelle veranderingen in kerk en maatschappij. Bij het thema vorming is de centrale vraag hoe ontmoetingsleren kan worden versterkt in actuele praktijken van christelijk geïnspireerd kinder- en jongerenwerk en praktijken van godsdienstige vorming in het onderwijs.

left lane

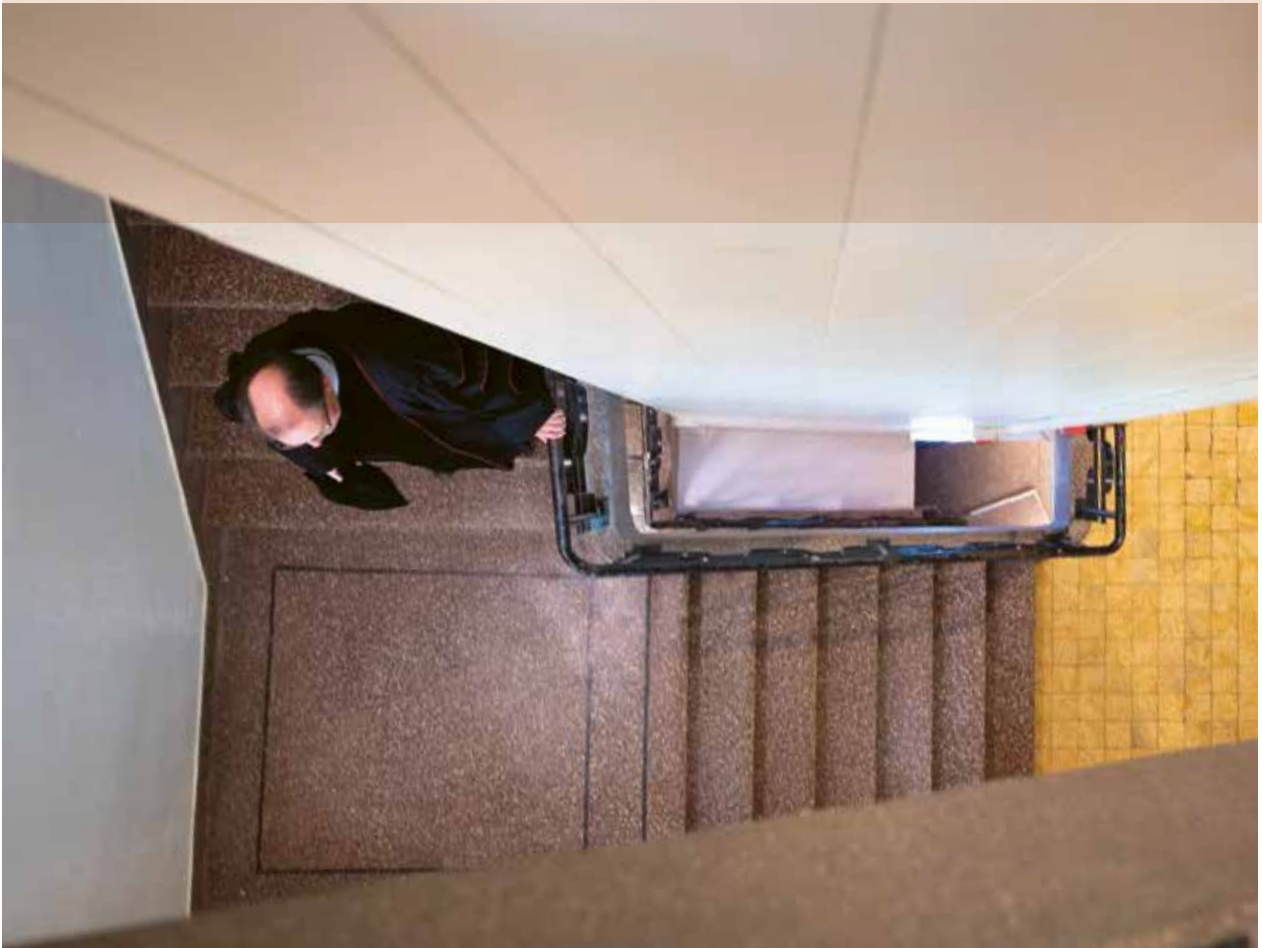
*Left Lane design
feliciteert ETF Leuven
met hun 40-jarig
jubileum.*

*Bedankt dat we jullie al 12 jaar
mogen helpen groeien!*

**Left Lane zet uw boodschap om
naar sterk design dat voorsprong geeft.
Hoe kunnen wij u helpen?**

*Annelies Van Calster
& Daniëlle Knot
www.leftlane-design.com*

Geschiedenis van de ETF Leuven

en haar wortels in het Bijbelinstituut België

Andreas Beck is gewoon hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Historische Theologie. Daarnaast dient hij al vele jaren als decaan van de ETF Leuven en is hij directeur van het IPRS, een instituut van de ETF Leuven dat zich specialiseert in onderzoek naar de Vroegmoderne Tijd. Met zijn gezin is hij lid van de Evangelische Kerk Leuven.

Beginjaren Bijbelinstituut België

De geschiedenis van de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) Leuven begint met de oprichting van de eerste Franstalige Bijbelschool in Europa en, ruim twee jaar later, haar Nederlandstalige evenknie. In 1919 werd in Brussel de École Biblique de Belge [sic] opgericht, later Institut Biblique Belge (IBB) genoemd. De initiatiefnemers, Ralph en Edith Norton, hadden zich tijdens de Eerste Wereldoorlog ingezet voor hulpverlening en evangelisatie onder Belgische soldaten die op verlof waren in Londen. Zij bezochten ook de soldaten in de loopgraven in de Westhoek en werden zelfs twee keer door koningin Elisabeth ontvangen. Na de oorlog verhuisde het echtpaar naar België om het werk van evangelisatie en hulpverlening voort te zetten, onder de naam van de Mission Evangélique Belge of Belgische Evangelische Zending (BEZ). Edith Norton had als eerste het idee om een opleidingscentrum voor kerkelijke leiders en evangelisten in België op te richten. Het Moody Bible Institute, waar zij en haar man hadden gestudeerd, stond hiervoor model. In september 1919 begon het IBB met de opleiding van minstens tien studenten, onder wie twee vrouwen, maar tijdens het tweede semester was het aantal gestegen tot 24.

Bezielster van de Bijbelschool Edith Fox en haar echtgenoot Ralph Norton. © ViaNova.

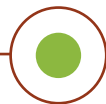
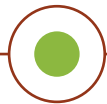
1922

Opening van de Nederlandstalige afdeling: het Bijbelinstituut België.

1919

Oprichting van de Bijbelschool "Institut Biblique Belge" in Brussel.

vanaf 1965

Sterke groei van de opleiding, o.a. door de toename van het aantal buitenlandse studenten (onderwijs wordt aangeboden in 3 talen).

Het IBB trok al gauw niet alleen studenten uit België, maar ook uit Nederland, Frankrijk, Zwitserland en Italië. De eerste directeur was Donald G. Barnhouse, die aan het Los Angeles Bible Institute (thans Biola University), de universiteit van Chicago en Princeton Theological Seminary had gestudeerd.

Het duurde niet lang tot ook een Nederlandstalige tak van het Bijbelinstituut werd opgericht, het Bijbelinstituut België (BIB), dat in januari 1922 met zijn onderwijs is begonnen en later de meeste studenten ging aantrekken. Directeur werd Jan Knecht, geassisteerd door Abraham van Puffelen, die later zelf directeur werd. In 1926 volgde de verhuizing naar een groter pand in de Staatsbladstraat in Brussel.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lag het onderwijs aan de beide Bijbelscholen stil, hoewel de docenten betrokken waren bij de hulp aan vervolgte joden. De colleges werden hervat in maart 1946 onder leiding van Miner Stearns, die tijdens de oorlog gepromoveerd was tot doctor in de theologie en directeur bleef tot 1955.

Gebouw BIB en BEZ, Staatsbladstraat 7 te Brussel. © ViaNova.

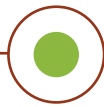

Hij werd opgevolgd door John Winston jr. In 1965 werd diens broer George Winston tot directeur benoemd. Onder zijn leiding (tot 1985) groeide het aantal studenten enorm. Dit had deels te maken met de verzelfstandiging van het Bijbelinstituut ten opzichte van de Belgische Evangelische Zending die, tegen de oorspronkelijke bedoeling in, inmiddels was uitgegroeid tot een eigen denominatie.

Door die verzelfstandiging in 1972 werd het interkerkelijk karakter van het BIB versterkt, hoewel de instelling nu onder de koepel kwam van de Greater Europe Mission. Dit leidde tot verdere groei, evenals tot de erkenning in 1971 als Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen, met diploma's voor het protestantse godsdienstonderricht in het lager en lager secundair onderwijs. In november 1972 waren er meer dan 70 studenten ingeschreven. Er werd naarstig gezocht naar een eigen en groter gebouw.

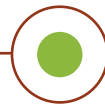
1976

De gemeente Heverlee fuseert met de stad Leuven.

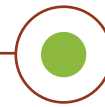
1971

De theologische opleiding wordt door de overheid erkend.

1975

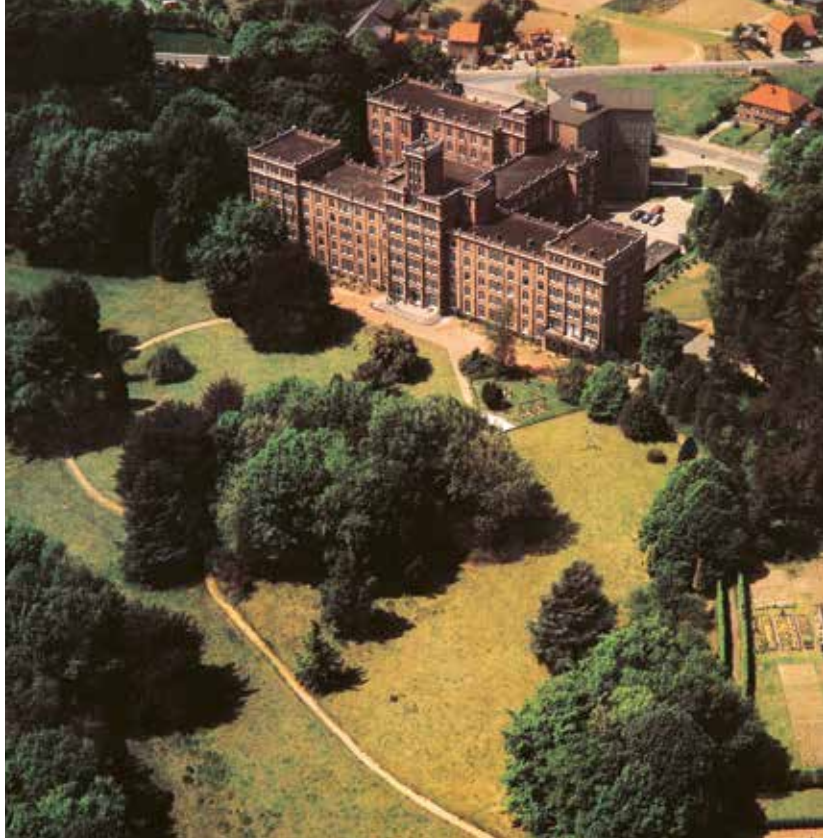
Het Bijbelinstituut verhuist naar een voormalig jezuïetenseminarie in Heverlee.

George Winston (met echtgenote Dora), directeur BIB van 1965-1985. © ViaNova.

Verhuizing naar Heverlee en oprichting ETF Leuven

Eerst waren er concrete plannen voor een nieuwbouw in Hoeilaart, maar uiteindelijk kon in 1975 het opleidingsgebouw van de Franstalige Jezuïeten in Heverlee worden aangekocht. De feestelijke opening trok ongeveer duizend mensen, en in september 1975 waren 127 voltijdse studenten uit zeven landen ingeschreven, naast 35 studenten in een gedecentraliseerd programma. Qua identiteit oriënteerde zich het BIB aan de geloofsbasis van de Wereldwijde Evangelische Alliantie, met een nadruk op de betrouwbaarheid van de Bijbel als het Woord van God. Leerverschillen binnen die grenzen werden bewust toegelaten.

Luchtfoto BIB (1975)

1981

De oprichting van de Evangelische Theologische Faculteit, de academische opleiding van het Bijbelinstituut.

1983

De ETF wordt door de overheid erkend om licentiaats- en doctoraatsgraden uit te reiken. Dit erkende universitaire onderwijs vormt de basis voor ons huidige onderwijsaanbod.

1984

De ETF reikt haar eerste licentiediploma uit.

Docenten en studenten kwamen immers uit verschillende kerken en denominaties. Ook werkte het BIB vroeger dan de meeste andere Bijbelscholen met vrouwelijke docenten. De geloofsbasis bracht dit interkerkelijk karakter tot uiting met de woorden: "Wij geloven in de geestelijke eenheid van hen die in Christus geloven." Vanuit het BIB werd in 1981 de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) opgericht, met als doel om ook academisch onderwijs te geven. Een hoofdrol speelde hierbij Theo Kunst, die in 1979 een theologisch doctoraat had behaald en de eerste decaan van de ETF werd.

Op 3 juni 1983 werd de ETF bij Koninklijk Besluit erkend om de graden van licentiaat en doctor uit te reiken. Het doctoraatsprogramma ging in 1985 van start, onder leiding van C.A. (Kees) Tukker en William L. Wagner, die in 1986 co-decanen van de ETF werden. Toen reeds werden hoogleraren van internationale allure aangetrokken.

Theo Kunst (met echtgenote Anette en dochter Janneke), eerste decaan van de ETF Leuven.

© ViaNova.

Ondertussen werd de ETF onderdeel van de koepelorganisatie Centrum voor Bijbelse Vorming–België (CBVB), samen met de Nederlands- en Franstalige Bijbelscholen, het nieuw opgerichte Centrum voor Pastorale Counseling (CPC) en een conferentiecentrum. Het CBVB stond onder de algemene leiding van de Amerikaan Walter Barrett. Ondanks alle inspanningen begon de hypotheeklast van het enorme gebouwencomplex zwaar te wegen. Tegelijkertijd leidden de verschillen tussen de Amerikaanse en Europese denkwijze tot conflicten. Er kwamen jaren van crisis. In oktober 1988 nam Barrett ontslag. Gezien de financiële nood besloot het bestuur in augustus 1989 tot een ingrijpende reorganisatie met pijnlijke keuzes op het gebied van de personele bezetting. Het Centrum kwam onder leiding van Jef De Vriese (administratief) en Donald

In 1975 nam het Bijbelinstituut België haar intrek aan de Sint-Jansbergsesteenweg 97 in Heverlee.

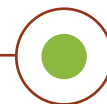
1986

De eerste doctorsgraad wordt uitgereikt.

1996

Het licentieprogramma (de voorloper van de huidige masteropleiding) wordt volledig Engelstalig.

Vlaamse gezinsweken 1986

1992

Franse onderdeel IBB verhuist naar Wallonië.

Moreland (academisch). Eind 1992 werd het grootste gedeelte van het gebouwencomplex verkocht. Enkele maanden later verhuisde het Franstalige IBB naar Wallonië (en in 1999 terug naar Brussel). De koepelnaam CBVB werd vervangen door de voorheen gebruikte term "Bijbelinstituut België". De Bijbelschool, het CPC en ook de ETF oriënteerden zich weer sterker op de Vlaamse achterban van vrije kerken. De studentenaantallen bleven wel achter bij de verwachting. Maar langzaam volgde opnieuw een verbreding. Deze ontwikkeling werd geïntensiveerd toen Patrick Nullens in 1995 decaan werd en van 1998 tot 2003 Jef De Vriese als algemeen directeur opvolgde, terwijl het CPC onafhankelijk werd van de ETF.

Van 1999 tot 2002 werd Nullens bijgestaan door Pieter Boersema als adjunct-directeur. Er werden internationale samenwerkingsverbanden aangegaan en het interkerkelijk karakter van de ETF werd verder uitgebouwd. De licentiaatsopleiding werd in het Engels aangeboden en de Bijbelschool werd omgevormd tot de Hogeschool voor Theologie en Praktijk (HTP), met deeltijdse afdelingen in Vlaanderen en Nederland. Door een grote schenking kon een bijkomend deel van het gebouwencomplex worden teruggekocht en gerenoveerd, met onder meer een vernieuwde bibliotheekinfrastructuur. In 2002 werd een partnerschap gesloten met de Christelijke Hogeschool Ede.

Diploma-uitreiking 2004

2003

Structuurdecreet Vlaamse overheid voert de BAMA-hervorming door in Vlaanderen en bevestigt de erkenning van de ETF voor het verlenen van de graden van bachelor, master en doctor in de godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen.

2004-2005

De oude kandidaats- en licentiaatsopleidingen worden omgevormd tot een driejarige academische bacheloropleiding en een tweejarige academische masteropleiding. De oude graduaatsopleiding (BIB) dooft uit.

BaMa-hervorming en verdere academisering

Het Vlaamse structuurdecreet van 2003 rond de invoering van de bachelor-masterstructuur had grote impact op de ETF Leuven. Het bleek onmogelijk zowel Bijbelschool als faculteit te behouden. Daarom werd besloten de hogeschoolopleiding af te bouwen en zich volledig te richten op het academisch onderwijs. Onder leiding van decaan Andreas Beck en administratief directeur Pim Boven werd de onderwijsvisiteatie 2005 voorbereid, die in 2007 tot de NVAO-accreditatie leidde van de omgevormde opleiding met drie afstudeerrichtingen (heraccreditatie in 2015). Tijdens een deel van die periode was Heinrich Löwen rector. Hij werd in 2007 opgevolgd door Patrick Nullens, die samen met Beck en Boven leiding gaf aan het versterken van de wortels van de faculteit in het hoger onderwijslandschap in Vlaanderen en daarbuiten en aan verdere groei van de takken van onderwijs, onderzoek en dienstverlening.

2007

De bachelor- en masteropleiding van de ETF worden door de NVAO geaccrediteerd.

Pim Boven, Patrick Nullens en Andreas Beck (2015)

Zo kwamen er, naast het onderzoek in de zes vakgroepen, drie onderzoeksinstituten (Research Center for Early Christianity, Institute of Post-Reformation Studies en Institute of Leadership & Social Ethics); het Jonathan Edwards Center Benelux (verbonden met Yale University en in samenwerking met de VU Amsterdam); nauwere samenwerking met onder meer KU Leuven, FPTR Brussel, TU Kampen, PThU, VU Amsterdam, Durham University, FLTE Vaux-sur-Seine, FTH Gießen en STH Basel; volledig lidmaatschap in de onderzoeksschool NOSTER; de oprichting van de ETF Open University (blended learning); gedeeltelijke overheidssteun voor onderwijs (vanaf 2009) en onderzoek (vanaf 2013); en onderzoeksfondsen vanuit het FWO en buitenlandse stichtingen. Bovendien werd een deel van de campus uitgebouwd tot het Leuven Center of Christian Studies (LCCS), mede door Gerson Veldhuizen, die in 2015 Boven als administratief directeur opvolgde.

Na een tussenjaar met Beck als rector en Jelle Creemers en Maria Verhoeff als vicedecanen nam in september 2019 Jos de Kock het rectoraat over, terwijl Jeroen Le Jeune vanaf 2021 tijdelijk Veldhuizen opvolgde. In die periode werd het onderzoek door een externe commissie positief beoordeeld en verder versterkt door de oprichting van twee nieuwe instituten (Institute for the Study of Freedom of Religion or Belief en Institute for the Study of Religious Education & Youth Ministry). Het onderwijs werd uitgebreid door de omvorming van de onderwijsspecialisatie tot een volwaardige educatieve master.

2008

De Vlaamse overheid kent de ETF een beperkte onderwijssubsidie toe.

2012

De Vlaamse overheid keurt ook de aanvraag tot onderzoeksfinanciering goed.

In 2019 doctoreerde Jeremy Lim, pastor in de Koreaanse migrantenkerkgemeenschap in Duitsland, op zijn proefschrift over biculturele identiteit en cultureel-religieuze verschillen.

Thans telt de ETF Leuven 226 studenten met diverse kerkelijke achtergronden uit een groot aantal verschillende landen en culturen. Deze interkerkelijke en internationale samenstelling wordt ook weerspiegeld door de staf. In de veertig jaar van het bestaan van de ETF Leuven werden ruim zeshonderd academische diploma's uitgereikt aan afgestudeerden uit tientallen landen en tachtig doctoraatsproefschriften verdedigd, waaronder zeven gezamenlijke doctoraten met de TU Kampen of de VU Amsterdam. Bij elke verbreding heeft de ETF Leuven er steeds op toegezien trouw te blijven aan haar eigen wortels in de wereldwijde evangelische beweging.

“

**In de veertig jaar
van het bestaan
van de ETF Leuven
werden tachtig
doctoraats-
proefschriften
verdedigd.**

Beck samen met zijn dochter Hildegard, studente theologie in de masteropleiding aan de ETF Leuven.

” Samen studeren en samen wonen bracht me vriendschappen voor het leven

Alumnus | **Laurens van Lavieren**

Op de ETF Leuven heb ik mijn eerste stappen in de theologie gezet. Ik leerde er geloof en kritische studie, hoofd en hart bij elkaar te houden. Het samen studeren en samen wonen bracht me vriendschappen voor het leven. Als jonge student uit een veilige christelijke omgeving was de ETF Leuven een geweldige stap voor de eerste stappen in de theologie. In mijn werk voor IFES en ForumC probeer ik nu de houding die ik leerde vast te houden en vruchtbaar te maken: gelovig en kritisch, met een warm hart en een kritische geest.

” De ETF Leuven gaf mij een stevige academische theologische basis

Alumna | **Anne Lorein**

Toen ik mijn masterthesis over de huwelijksliturgie in het *Book of Common Prayer* schreef in de ETF-bibliotheek, had ik niet verwacht dat dit een springplank zou worden voor mijn huidige baan. Ik ben namelijk halftijds Assistent in Opleiding aan de Theologische Universiteit te Kampen. Mijn promotieonderzoek gaat over het klassiek gereformeerde huwelijksformulier en is een onderdeel van het project *The Dynamics of the Classical Reformed Liturgy in the Netherlands*. Daarnaast ben ik halftijds predikant in de Nederlands Gereformeerde Kerk Culemborg. De studie aan de ETF Leuven gaf mij een stevige academische theologische basis voor zowel mijn promotieonderzoek als het predikantschap.

"Samen
Gods liefde
verspreiden"

Van harte gefeliciteerd!
Agapè is dankbaar dat we
samen met studenten van de
ETF anderen kunnen bereiken
met de liefde van Jezus Christus.

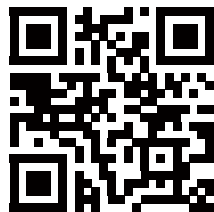
Van harte
gefeliciteerd
met jullie
40 jarig
jubileum

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

Uw partner voor goed kerkelijk jeugdwerk

VIA **NOVA**

JOIN THE MOVEMENT!

WWW.VIANOVA.BE

info@vianova.be

www.vianova.be

Theologie in een superdiverse tijd

We leven in het Westen in een postchristelijke realiteit die in de afgelopen decennia alleen maar is toegenomen. Deze realiteit gaat gepaard met groot verlies van kennis van de Bijbel en de christelijke leer. Onlangs werd in Leuven een experiment gedaan waaruit bleek dat leerlingen Bijbelse afbeeldingen in het gemeentehuis niet konden koppelen aan de verhalen van de Bijbel. Deze schaarste maakt ons als Bijbelwetenschappers zo veel te meer gedreven om het Oude en Nieuwe Testament en de christelijke traditie op hoogstaand niveau te blijven bestuderen en de nodige vaardigheden en passie hiervoor over te dragen aan de volgende generatie.

De Zuid-Afrikaanse hoogleraar **Jacobus (Kobus) Kok** is voorzitter van de vakgroep Nieuwe Testament en mededirecteur van het onderzoeksinstituut RCEC aan de ETF Leuven. Daarnaast is hij ook buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit van Pretoria. Hij is getrouwd met fysiotherapeute Martelize en samen hebben zij twee zonen, Joshua en Heinrich.

Behalve postchristelijk is onze wereld ook nog eens superdivers en supermobiel, en dit zal volgens experts in de toekomst (vooral in het Westen) nog toenemen. Sommige wetenschappers voorspellen dat dit toekomstscenario samen zal gaan met conflicten in de samenleving. Critici zoals Yuval Noah Harari geloven dat religies in de geschiedenis vaak de bron van conflicten zijn geweest. Daar zit een kern van waarheid in. Tegelijkertijd is het evangelie van Jezus Christus zelf juist een bron van hoop, genezing en vrede. Als Bijbelwetenschappers aan de ETF Leuven bestuderen we hoe God in Oude en Nieuwe Testament leven en vrede brengt. Het is fascinerend om te zien hoe dat gebeurt: in vormen die helemaal passen bij de context waarin de Bijbelschrijvers opereerden, maar tegelijk ook heel kritisch op diezelfde omgeving. Het goede nieuws van Jezus Christus is een kritisch evangelie dat in heel uiteenlopende contexten bevrijding en leven geeft.

De conflicten die uit een toename van superdiversiteit en supermobiliteit kunnen voortkomen, roepen ons als theologen op om de nodige vaardigheden te ontwikkelen om vanuit onze eigen identiteit en geloofswortels om te gaan met diversiteit. In Berlijn werd bijvoorbeeld op 27 mei de hoeksteen gelegd voor het "House of One". Het doel van dit gebouw is om tolerantie en ruimte te creëren voor alle Abrahamitische religies (jodendom, christendom, islam), en om de vaardigheden te ontwikkelen om in dialoog te gaan met anderen. Dat is een mooi ideaal. Maar je kunt vanuit je geloof alleen een positieve bijdrage leveren, als je ziet hoe in de bronnen zelf wordt omgegaan met diversiteit, identiteit en grenzen.

Ons motto op de ETF Leuven is *Fides Quaerens Intellectum*, vrij vertaald 'Geloof dat zoekt te verstaan'. Met onze wortels diep in de Schrift en het geloof willen we met uitstekende Bijbelwetenschappelijke benaderingen/methoden kritisch omgaan met onze werkelijkheid en met de bronteksten van ons geloof. Met kritisch bedoel ik trouw aan de Schrift zelf, kritisch-loyaal aan de protestants-evangelische traditie waarbinnen we staan, alsook kritisch tegenover onze eigen en andermans vooronderstellingen. Het gaat om een onderzoekende geest die altijd open wil verken- nen, vanuit het bewustzijn van onze wortels.

Nieuwe Testament

De **vakgroep Nieuwe Testament** richt zich met name op twee onderzoekslijnen. In de eerste plaats bestuderen we de vorming van de vroegchristelijke identiteit tegen de achtergrond van de antieke sociaal-culturele achtergrond. Ten tweede wordt binnen de canon van het Nieuwe Testament onderzoek gedaan naar de onderlinge relaties tussen de verschillende delen van het Nieuwe Testament (evangeliën, handelingen, Paulus en katholieke brieven) alsook de verhouding tot andere buitenbijbelse vroegchristelijke literatuur. Deze tweede onderzoekslijn vindt met name plaats binnen het Research Center for Early Christianity (RCEC) en in samenwerking met de vakgroep Historische Theologie.

“ Dit radicale evangelie drijft mij om mee te werken aan het opleiden van een generatie leiders die vanuit hun identiteit en wortels de unieke uitdagingen van deze superdiverse, supermobiele postchristelijke tijd aan kunnen gaan.

De bevrijdende kracht van het evangelie kan alleen zijn werk doen vanuit zijn wortels. Daarom zijn de Bijbelse grondtalen (Hebreeuws, Grieks, Aramees) en klassieke exegetische benaderingen uit het verleden zo belangrijk. Recente exegetische benaderingen zoals bv. de sociaalwetenschappelijke exege- se, helpen om vervolgens te zien hoe de Bijbel omgaat met de diversiteit waar wij steeds meer mee te maken hebben.

Een voorbeeld hiervan is dat Bijbelgeleerden de sociale identiteitstheorie gebruiken. Deze theorie, afkomstig uit de sociale wetenschappen, beschrijft de dynamiek die betrokken is bij de constructie van 'insiders' en 'outsiders', complexe identiteiten en de grenzen tussen groepen. Gedurende de afgelopen drie decennia hebben oud- en nieuwtestamentici deze theorie heuristisch verfijnd voor het gebruik van Bijbelwetenschappen. Sociaalwetenschappelijke kritiek vertegenwoordigt die fase van het exegetische proces waarin de Bijbeltekst wordt geanalyseerd als een tekst die zijn oorsprong vindt in een bepaalde sociale context en sociale dynamiek. Met behulp van inzichten uit de sociale wetenschappen, zoals uit de antropologie, worden modellen ontwikkeld om de sociale dynamiek van de antieke wereld te beschrijven. In de antieke wereld was men bijvoorbeeld niet individualistisch zoals we nu zijn, maar eerder diadisch of groepsgericht. Daarom gebruikt Paulus de metafoor van een lichaam om aan te tonen dat gelovigen allemaal deel uitmaken van dezelfde entiteit waarin elk zijn plaats en waarde heeft. Paulus maakt in 1 Korintiërs 12:13, Galaten 3:28 en Kolossenzen 3:11 duidelijk dat het niet uitmaakt of je een Griek bent, een slaaf of een vrij man. Allen zijn gelijk in Christus. In de oudheid was deze boodschap radicaal.

Uit het onderzoek blijkt dat de antieke wereld bijzonder geïsoleerd was en dat klassen en groepen duidelijk van elkaar te onderscheiden waren. Slaaf en eigenaren waren niet gelijk. We zien dit bijvoorbeeld heel duidelijk in de archeologische vondsten die zijn ontdekt in Herculaneum in Italië. De Grieks-Romeinse steden Herculaneum en Pompeii werden tijdens de uitbarsting van de Vesuvius in 79 na Christus bedolven. In het Casa del Salone Nero (Huis met het zwarte salon) in Herculaneum werden 39 documenten gevonden die toebehoorden aan de slaaf Lucius Venidius Ennychus. Uit deze documenten bleek hoe hij als slaaf was opgeklommen tot eervol persoon en Romeins burger. Hieruit zien we hoe slaven niet gelijk waren in status als vrijgeboren Romeinse burgers. Dit was de harde realiteit van de antieke wereld. Daarom is het zo opmerkelijk wanneer Paulus schrijft dat er zelfs geen onderscheid meer is tussen slaaf of vrije, man of vrouw, enz., en dat allen één en gelijk zijn in Christus. In de context van de antieke wereld, maar ook in onze wereld vandaag, is het een radicale en uitdagende boodschap van verzoening en wederzijds respect.

Dit radicale en uitdagende evangelie inspireert mij om mee te werken aan het opleiden van een generatie leiders die in staat zullen zijn om vanuit hun identiteit en wortels de unieke uitdagingen van deze superdiverse, supermobile postchristelijke tijd aan te gaan.

Oude Testament

De **vakgroep Oude Testament** aan de ETF Leuven o.l.v. Koert van Bekkum houdt zich bezig met onderzoek naar de oudtestamentische boeken in de oorspronkelijke taal tegen de achtergrond van de culturen en religies van het oude Nabije Oosten. Daarvoor wordt een breed scala aan historische, literaire en taalkundige methoden ingezet. De teksten worden bevraagd op hun zeggingskracht. De dynamiek waarmee Bijbelpassages niet alleen gebruik maken van hun eigen sociale en culturele achtergrond, maar daar ook kritisch en transformerend op inspreken, neemt hierbij een belangrijke plaats in. Juist zo licht immers op hoe de teksten niet alleen betrekking hebben op het spreken over God in de Bijbel als geheel, maar ook van betekenis zijn voor tal van hedendaagse vraagstukken. De huidige vorm van de tekst en van de oudtestamentische canon vormt daarbij het uitgangspunt van onderzoek.

Van daaruit komen ook historische vragen aan de orde. Ook wordt vruchtbaar gebruikgemaakt van nieuwe invalshoeken in de Bijbeluitleg, zoals literaire en feministische interpretaties. Naast studie van de Bijbelteksten zelf wordt er onderzoek gedaan naar de receptie van de teksten in vroege vertalingen en interpretaties zoals de Septuaginta en de Targumim, en in de vroege kerk en de bredere protestants-evangelische traditie.

30 oktober 2021

De Nieuwe Bijbelvertaling: Herzien

De Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) is sinds 2004 een veelgebruikte en zeer geliefde vertaling in het Nederlands taalgebied. Naar aanleiding van reacties van lezers, en om de NBV nog toegankelijker en (aan) sprekender te maken heeft het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap de afgelopen jaren gewerkt aan een revisie: de NBV21. Ter gelegenheid van de voltooiing van dit project organiseert de ETF Leuven in samenwerking met het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap op zaterdag 30 oktober een studieochtend. Het bijwonen van deze ochtend is van harte aanbevolen voor iedereen die graag meer wil weten over de achterliggende keuzes en principes van de NBV21. Ook zullen ETF-docenten Hebreeuws en Grieks in gesprek gaan met vertalers van de NBV21 om de gemaakte vertaalkeuzes in specifieke teksten in het Oude en Nieuwe Testament te toetsen.

Deelnemen

Schrijf u in voor deze studiedag via etf.edu/nbv21. Deelname kost € 30 p.p., ETF-alumni, studenten en PEGO-onderwijzers betalen € 24 (koffie en lunch inbegrepen). ETF-studenten die zijn ingeschreven voor de Seminarievakken Hebreeuws en/of Grieks in het academiejaar 2021-2022 mogen kosteloos deelnemen aan deze studiedag. **Aanmelden** kan tot 15 oktober 2021.

**We wish ETF every blessing on its 40th anniversary!
Your brothers and sisters at Holy Trinity Brussels...**

**HOLY TRINITY
BRUSSELS**

Namens de ECV willen we de ETF

**HARTELIJK FELICITEREN
MET HUN 40-JARIG
JUBILEUM!**

Als ECV ondersteunen we volledig de ETF

visie: De ETF wil mensen toerusten om hun plaats in kerk en maatschappij in te nemen en zo het goede nieuws van Jezus Christus bekend te maken in onze wereld.

We bidden dat God dit werk mag blijven zegenen, opdat nog vele studenten mogen gevormd worden, die op hun beurt het evangelie mogen doorgeven aan de toekomstige generaties!

” Ik heb geleerd te onderzoeken op een correcte en spirituele manier

Alumnus | **Gijs Bleijenberg**

De studie aan de ETF Leuven heeft er aan bijgedragen dat ik theologie kan bedrijven op academisch niveau. Dit heb ik nodig voor mijn werk in de kerk om het Koninkrijk van God te verkondigen. Ik heb ook goed leren reflecteren op de samenleving, de kerk en het pastoraat. Ik doe nu promotieonderzoek aan de North-West University Potchefstroom campus (Zuid-Afrika). Tijdens mijn studie aan de ETF Leuven mocht ik leren om op een correcte en spirituele manier onderzoek te verrichten binnen de theologie. En dit alles op een plek die voor mij heel bijzonder is; een plek waar ik woonde en studeerde, waar ik vrienden heb gemaakt voor het leven.

” Dankzij mijn studie heb ik mooie gesprekken over het geloof

Alumna | **Johanna van Davelaar**

Ik kijk met veel plezier terug op mijn tijd aan de ETF Leuven. Het wonen op de campus was gezellig en ik heb waardevolle vriendschappen opgedaan. En natuurlijk heb ik ook veel geleerd. Tijdens mijn bachelor heb ik een aantal keer een paper geschreven over Israël, niet wetende dat dat later nog van pas zou komen. Ik werk nu namelijk bij Christenen voor Israël. Daar zit ik onder andere in de redactie van het blad Profetisch Perspectief en maak ik een gebedskalender. Mijn theologische kennis komt hierbij goed van pas. Daarnaast werk ik als woonbegeleider bij het Leger des Heils. In de gesprekken die ik heb met bewoners wordt vaak gevraagd wat ik gestudeerd heb, en al snel heb ik dan een mooi gesprek over het geloof.

BESTE THEOFILUS,

Om heel eerlijk te zijn, aarzel ik meestal om 'theoloog' te antwoorden op de typische kennismakingsvraag naar mijn beroep. Als gelovigen onderling spreken over God en de betekenis van Jezus Christus in ons leven is altijd ook stamelen. Theoloog-zijn klinkt nogal aanmatigend, wat een pretentie. Al zolang taal bestaat, stelt de mens zich vragen over de betekenis en het doel van het leven. We verwonderen ons over hetgeen onze alledaagse ervaringen en ons algemene begrip van het leven overstijgt. Hoe kunnen we uitdrukking geven aan dat wat nooit fatsoenlijk uitgedrukt kan worden? Het vraagt moed om te spreken en misschien meer nog, moed om opnieuw te bevragen wat gesproken is.

Steeds als ik beseft dat theoloog-zijn meer met die moed te maken heeft dan met het voorzien van eenduidige antwoorden op allerhande levensvragen, voel ik ademruimte. Ademruimte ook om te erkennen dat theologie beoefenen heel nauw verwant is met de eigen biografie. De afgelopen jaren werd mijn leven gekleurd door wat Christa Anbeek 'grenservaringen' noemt. Die ontregelende ervaringen kleuren natuurlijk mijn zoektocht naar levensvervulling. In ons leven worden we gevormd door wat we liefhebben, door de verlangens die we najagen en vooral ook door de hobbels op de weg. Dat dwingt ons na te denken over de betekenis van ons leven.

Maria Verhoeff werkt aan de ETF Leuven als vicedecaan en als universitair docent in de vakgroep Historische Theologie, met een focus op de vroege kerkgeschiedenis. Samen met Kobus Kok geeft ze leiding aan het Research Center for Early Christianity. Ze is mama van Wannes en Eva en lid van de Evangelische Kerk Leuven.

De moed om een theologieopleiding aan te bieden is ervoor uitkomen dat deze verkenning van levensvragen en levensvervulling nodig is.

”

Een theoloog zou daarom beter jouw naam krijgen, Theofilus, vriend van God. ”

Theologie beoefenen is ook erkennen dat deze zoektocht naar levensvervulling geen privéverhaal is. Het is niet iets waar ik de ander mee gerust moet laten. Mijn zoektocht reikt verder dan mijn persoonlijke kader. Het betreft namelijk een universeel gegeven, elke mens is in mindere of meerdere mate op zoek naar levensvervulling. De moed om een theologieopleiding aan te bieden is ervoor uitkomen dat deze verkenning van levensvragen en levensvervulling nodig is. En dat we enkel in gezamenlijkheid ons bezig kunnen houden met de vragen die er voor iedereen, op de een of andere manier, op het ene of andere moment in het leven, toe doen. Theologie gaat over die vragen. Het is geen hobby voor iedere mens apart. Juist het gesprek met elkaar hierover maakt het waardevol, rijker en meer verwachtingsvol naar de toekomst.

Er is een schat aan bronnen om uit te putten, op te reflecteren en te verbeelden welke taal past bij dit gesprek vandaag. Mijn vakgebied, de historische en systematische theologie, vereist het om goed thuis te zijn in die bronnen en te beschrijven hoe deze doorgewerkt hebben in de geschiedenis van de theologie. Dat maakt het mogelijk om vervolgens met durf en verbeelding vanuit de eigen ervaring te zoeken naar een hedendaagse wijze om het christelijk geloof uit te drukken en te beleven.

Door de eeuwen heen is er gereflecteerd op de vraag hoe de Eeuwige zich verhoudt tot deze wereld. Eén van de manieren om daarover te spreken is de metafoor van de vriendschap, een beeld dat wat in onbruik is geraakt maar recent nieuwe aandacht krijgt. Het is niet toevallig dat in het Johannes-evangelie Jezus zijn discipelen vrienden noemt. Aelred van Rievaulx, een cisterciënzer abt uit de 12 eeuw, zei zelfs 'God is vriendschap'. Als dat zo is, dan is theologiebeoefening het cultiveren van en reflecteren op die vriendschap.

Historische Theologie

De **vakgroep Historische Theologie** richt zich op de bestudering van theologische ontwikkelingen in de geschiedenis van het christendom. Hoe zijn theologische tradities gevormd én vernieuwd in de loop van de geschiedenis? En welke ontwikkelingen zijn bijzonder relevant vanuit oecumenisch perspectief? Ze vertrekt binnen haar onderzoek vanuit twee ontwikkelingen, de groeiende waardering voor de patristiek in de evangelische beweging en de herwaardering van de middeleeuwse en protestantse scholastiek. Beide invalshoeken dragen bij tot een beter verstaan van de Reformatie en haar relatie tot de Moderne Tijd. Ook geeft de vakgroep bijzondere aandacht aan de historische wortels van de protestants-evangelische traditie.

Het mooie van vriendschap is dat het vrijwillig is. Een heel vrije relatie en daarom ook zo kostbaar. Voor vriendschap kies je, dat word je niet door toeval of door anderen toebedeeld. Eenmaal elkaar gekozen, is er tussen vrienden een enorme band van vertrouwen, loyaliteit en vreugde in de onderlinge verbondenheid. In vriendschap krijgen we een spiegel voorgehouden en groeien we door de relatie met de ander. Vriendschap leert ons ook inzien dat de gezamenlijke zoektocht van en in het leven onze persoonlijke noden en verlangens overstijgt. Vrienden worden niet geheel door elkaar in beslag genomen, zoals geliefden zich in elkaar kunnen verliezen, maar leven zij aan zij met een blik op gemeenschappelijke interesses en visie.

Door de verbondenheid van God met deze wereld te bekijken als vriendschap, erkennen we ook dat we delen in het goddelijk verlangen naar het welzijn (heil) van deze wereld. De reikwijdte van dit idee strekt verder dan deze column toelaat om uit te werken. Een mooi voorbeeld van deze doordenking is de recente encycliek van Paus Franciscus, getiteld *Fratelli Tutti*, over universele broederlijkheid en sociale vriendschap.

Een theoloog zou daarom beter jouw naam krijgen, Theofilus, vriend van God. Zoals filosofie en vriendschap in de antieke oudheid samen opgingen, zo zie ik ook graag de theologiebeoefening van de toekomst. Een gezamenlijke zoektocht naar een meer vervuld leven, vanuit het besef dat dat alleen maar in gemeenschap met de ander(en), inclusief de Ander, kan. Door theologie als parallel met vriendschap te beschouwen blijven we enerzijds bescheiden - deze oriëntatie op levensvragen in relatie met de ander(en) delen we met iedereen. Tegelijk reiken we verder dan onze beperkte persoonlijke levensvragen: door de vriendschap strekken we ons uit naar een verdere horizon. Theologiebeoefening doorzetten is erkennen dat dit een grootse onderneming is. Gelukkig ontbreekt het tussen vrienden meestal niet aan moed.

Systematische Theologie

De **vakgroep Systematische Theologie** o.l.v. Ronald Michener heeft twee taken. Haar eerste taak is het om te luisteren, zowel naar het getuigenis van de Schrift en de christelijke traditie, alsook naar hedendaagse filosofische en culturele ontwikkelingen. Haar tweede taak is om, vanuit dit luisteren, tot een eigentijdse formulering van de geloofsleer te komen, die trouw is aan de Schrift, en tegelijkertijd relevant voor christenen en niet-christenen in de huidige samenleving. Met name belangrijk in het huidige onderzoek van de vakgroep is de dialoog met het postmodernisme, alsook de inzet voor een rechtvaardige en duurzame samenleving, middels een focus op leiderschapsethiek, economische ethiek, en milieu-ethiek.

40 JAAR

evangelische theologische faculteit leuven

GEFELICITEERD!

 Driestar College
voor het leven!

 WARTBURG COLLEGE

**Evangelisch
College**

Deeltijdopleidingen en cursussen
voor volwassenen die hun geloof
willen verdiepen en versterken.

**Het Evangelisch College
feliciteert de ETF Leuven
met haar 40-jarig jubileum!**

40

► www.evangelisch-college.nl

Bijbel • Theologie • Missionair Werk • Pastoraat • Jongerenwerk • Prediking • Leiderschap

FEEST KALENDER

In dit feestelijke academiejaar hebben we een heel aantal evenementen op de planning staan. **U bent van harte welkom op de volgende evenementen:**

2021

27 SEPT	Opening academiejaar 2021-2022 & feestelijke start van het jubileumjaar
8-9 OKT	ILSE-conferentie <i>"Bridge-building Leadership in a Polarizing World"</i>
16 OKT	Studiedag <i>Interlevensbeschouwelijk gesprek op school en 'hot potatoes'</i>
20 OKT	Open Dag
30 OKT	Studiedag <i>NBV Herzien</i>
12 NOV	Studiedag voor Nederlandse godsdienstdocenten
13 NOV	Diploma-uitreiking
26-27 NOV	Open Dagen ETF Open University
1 DEC	Open Dag

2022

22 JAN	Studiedag met receptie viering jubileum <i>Overheidserkenning: implicaties vandaag en vragen voor morgen</i>
16 FEB	Open Dag
23 MRT	Open Dag
29-30 APR	Open Dagen ETF Open University
5-6 MEI	ISFORB-conferentie
11 MEI	Symposium PAAP
20 MEI	Symposium <i>ter afsluiting van het 10-jarige vertaalproject Synopsis Purioris Theologiae (1625)</i>
22-27 AUG	Summer Colloquium
25 AUG	Open Dag ETF Open University
5-9 SEPT	Doctoraatsweek jubileumeditie

Kijk op www.etf.edu/events voor meer informatie over deze evenementen.

De ETF Leuven wil **mensen toerusten** om hun plaats in kerk en maatschappij in te nemen en zo **het goede nieuws van Jezus Christus** bekend te maken in onze wereld. Onze aanpak is **Bijbelgericht**, van **academisch** niveau en **cultureel verrijkend**.

HELPT U ONS GROEIEN?

Beste lezer,

Op de eerste pagina's van dit jubileummagazine nam Andreas Beck u mee in de eeuw geschiedenis die geleid heeft tot de ETF Leuven van vandaag. Het verhaal staat hier niet stil.

We willen ook morgen weer mensen toerusten om hun plaats in kerk en maatschappij in te nemen en zo het goede nieuws van Jezus Christus bekend te maken in onze wereld. En ook de volgende generaties.

Graag vragen we u ter gelegenheid van dit feestelijke jubileum om de ETF Leuven (financieel) te ondersteunen.

Structurele giften, vaste maandelijks of jaarlijkse bedragen, zijn een doeltreffende en duurzame manier om de ETF te ondersteunen. De vele regelmatige druppels (en grotere geuten) van steun zorgen voor stabiliteit en ontwikkeling.

Indien u reeds **vriend van de ETF Leuven** bent, wilt u deze gelegenheid aangrijpen om te kijken of u het bedrag en/of frequentie van **uw structurele steun kunt verhogen?**

Misschien hebt u de mogelijkheid om ons te zegenen met een **eenmalige jubileumgift van € 40 of € 100?**

Docenten, studenten, alumni, administratief personeel, vrijwilligers, kerken, christelijke organisaties, godsdienstonderwijs, partners, en achterban maken allen deel uit van het draagvlak van deze mooie instelling.

De ETF Leuven dragen we samen.

BELGIE
IBAN BE86 2300 0873 3050 BIC GEBABEBB
t.n.v. Evangelische Theologische Faculteit vzw

NEDERLAND
IBAN NL36 INGB 0002 2068 98 BIC INGBNL2A
t.n.v. Stichting Vrienden van de ETF

GIFTEN zijn in België (vanaf € 40 per jaar) & Nederland voor de belasting aftrekbaar.

” Vandaag pluk ik nog steeds de vruchten van de opleiding

Alumnus | **Filip De Cavel**

1990. Als kersverse jeugtleider was ik verantwoordelijk om bijna elke week een korte Bijbelstudie door te geven. Ik voelde me helemaal niet toegerust en was zeer onzeker. De toenmalige Zaterdagbijbelschool (BIB) bood de uitkomst: in september 1990 startte ik de zesjarige opleiding (wat nu Bachelor zou zijn). Met mijn ene been in de praktijk, het andere in het klaslokaal. Na zes heerlijke maar hardwerkende jaren ontving ik een diploma waarmee ik in 1995 als leerkracht PEGO aan de slag kon gaan met een rijk gevulde rugzak. Vandaag pluk ik nog steeds de vruchten van die opleiding.

” Ik begon mijn studie vanwege mijn grote passie voor Bijbelverhalen

Alumna | **Eleonora Hof**

Mijn studie aan de ETF Leuven begon ik vanwege mijn grote passie voor Bijbelvertalen. De ETF Leuven legde een stevige basis met exegese, hermeneutiek, Hebreeuws en Grieks. Ondertussen ben ik dominee binnen de Verenigde Protestantse Kerk België in Ieper en ben ik nog steeds elke dag bezig met vertaalwerk. Nu probeer ik de vertaalslag van de Bijbelse teksten naar de situatie van gemeenteleden te maken zodat zij zullen ervaren dat deze oude teksten ook relevantie hebben voor hun leven. Ik ben dankbaar dat ik nog steeds contact heb met mijn alma mater en kan zien welke rol de ETF Leuven blijft spelen in het toerusten van gelovigen voor het werk in Gods wijngaard.

Collega-theologen,
van harte
gefeliciteerd
uit Apeldoorn!

www.tua.nl

Theologische Universiteit

Apeldoorn

evadoc feliciteert de Evangelische Theologische Faculteit met haar 40-jarig jubileum!

Wist u dat:

- de ETF in 2009 medestichter was van Evadoc?
- Evadoc intensief samenwerkt met KADOC, het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving van de KU Leuven?
- Evadoc vorming op maat aanbiedt aan kerkgemeenten en organisaties om zelf hun archief goed te bewaren?
- Evadoc graag met u wil samenwerken?

evadoc

PROTESTANTS-EVANGELISCH
ARCHIEF- EN
DOCUMENTATIECENTRUM

Toegangspoort tot het protestants-evangelisch erfgoed

Consulent: **Aaldert Prins**

info@evadoc.be
016 37 74 39
www.evadoc.be

Leeszaal: **KADOC-KU Leuven**
Vlamingenstraat, 39
3000 Leuven

”

De ETF Leuven gaf me een goede voorbereiding voor het priesterschap en mijn doctoraat

Alumna | **Ilse Swart**

In juni 2020 heb ik mijn master Theologie (afstudeerrichting Bijbel & Theologie) behaald aan de ETF Leuven. Afgelopen academiejaar heb ik een Bishop's Advisory Panel gedaan in de Anglicaanse Kerk, waar ik de priesteropleiding zal volgen. De ETF Leuven heeft me geholpen in mijn academisch theologische vorming die niet alleen zeer van pas komt in mijn voorbereiding voor het priesterschap, maar ook in het doctoraat die ik hoop te doen tijdens mijn opleiding.

International Baptist Church of Brussels

For decades, IBC Brussels has been the church home of many students and lecturers of ETF.

We offer our heartfelt congratulations on the occasion of your 40th Anniversary, and look forward to many more years of close fellowship.

*Unless the LORD builds the house,
the builders labour in vain.*

Psalm 127:1

Please visit our website for more information on IBC:
www.ibcbrussels.org

Van harte gefeliciteerd!

Protestantse Theologische **Universiteit**

www.pthu.nl

Inspiring wisdom

VAN HARTE

gefeliciteerd

NAMENS DE
vrije evangelische gemeenten

**Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap
feliciteert de ETF Leuven van harte met haar
veertigste verjaardag!**

nBg

Nederlands-Vlaams
Bijbelgenootschap

Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap brengt al meer dan 200 jaar de Bijbel dichtbij. We willen dat mensen in binnen- en buitenland toegang krijgen tot de Bijbel. Want in de Bijbel horen wij Gods boodschap van liefde voor de wereld, die ons in beweging brengt en onze weg verlicht.

Onderzoeksexpertise aan de ETF Leuven

De afgelopen veertien jaar heeft de ETF Leuven vijf onderzoeksinstituten opgericht van waaruit verschillende onderzoeksexpertises worden uitgebouwd, aanvullend op het onderzoek in de zes vakgroepen.

RCEC

Research Center for Early Christianity (RCEC)

Het RCEC is opgericht vanuit de vakgroepen Nieuwe Testament en Historische Theologie. Het onderzoek richt zich met name op de ontwikkeling van vroeg-christelijke identiteit in haar verschillende dimensies (geloofsbelijdenissen, spiritualiteit, liturgie, kerkorde,...).

ILSE

Institute of Leadership and Social Ethics (ILSE)

Het ILSE is een onderzoeksinstituut opgericht door de ETF in 2008 vanuit de vakgroepen Systematische Theologie en Praktische Theologie. ILSE legt zich middels verbindingen tussen christelijke professionals en academici toe op sleutelvragen rond leiderschap en sociale ethiek in christelijk perspectief.

IPRS

Institute of Post-Reformation Studies (IPRS)

Het IPRS is een onderzoeksinstituut binnen de vakgroep Historische Theologie. Haar onderzoek richt zich op de Vroegmoderne periode volgend op de Reformatie (ca. 1550 tot ca. 1800).

ISFORB

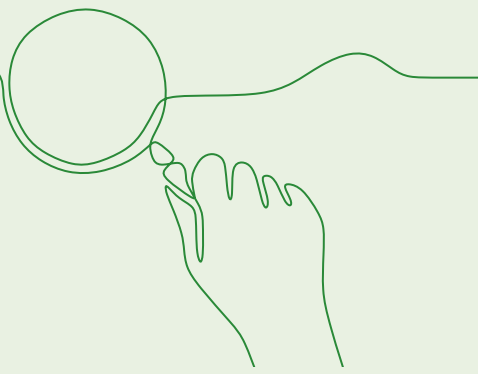
Institute for the Study of Freedom of Religion or Belief (ISFORB)

Het ISFORB is een initiatief van de vakgroep Godsdienstwetenschappen en Missiologie. Haar onderzoeksprojecten geven aandacht aan de wisselwerking tussen maatschappelijke ontwikkelingen, mensenrechtendiscours en religie/geloof op lokaal en mondiaal niveau, met bijzondere aandacht voor geloofsvervolging.

ISREYM

Institute for the Study of Religious Education and Youth Ministry (ISREYM)

Het ISREYM is een initiatief van de vakgroep Praktische Theologie. Haar doelstelling is (a) het uitbouwen van academisch onderzoek naar praktijken van godsdienstige vorming en praktijken van christelijk geïnspireerd kinder- en jongerenwerk en (b) het bewerkstelligen van community learning van professionals, professionele organisaties en wetenschappers op de thema's godsdienstige vorming en kinder- en jongerenwerk.

Naast deze eigen vakgroepen en onderzoeksinstituten heeft de ETF Leuven een institutionele verankering in de volgende (inter)nationale onderzoeksgroepen en -instituten:

Jonathan Edwards Center Benelux (JECB)

Een onderzoeksinstituut opgericht in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam en geaffilieerd aan het Jonathan Edwards Center van Yale University. Het stimuleert en faciliteert onderzoek naar Jonathan Edwards (1703-1758).

Research Group Duns Scotus

Een onderzoeksgroep verbonden aan de ETF Leuven die de werken van Johannes Duns Scotus (1266-1308) bestudeert.

evadoc

PROTESTANTS-EVANGELISCH
ARCHIEF- EN
DOCUMENTATIECENTRUM

Evadoc

Het Belgische Archief- en documentatiecentrum voor kerken, levensbeschouwelijke organisaties en personen die behoren tot de protestants-evangelische geloofsgemeenschap. Evadoc werkt nauw samen met KADOC-KU Leuven.

Oude Gereformeerde Theologie (OGTh)

Oorspronkelijk Utrechts werkgezelschap opgericht in 1982 met als doelstelling het bestuderen van vroeg-moderne scholastieke theologie.

Namens de
Christengemeente te Boom
willen we de ETF
hartelijk feliciteren met hun
40-jarig jubileum!

We ondersteunen de ETF visie en bidden dat God dit werk mag blijven zegenen, opdat nog vele studenten mogen gevormd worden, die op hun beurt het evangelie mogen doorgeven aan de toekomstige generaties!

**VAN HARTE
GEFELICITEERD
MET 40 JAAR
ETF EN 10 JAAR
SAMENWERKING
MET REFORC.**

REFORC.COM

REFORC CONNECTING
ACADEMICS

Theologische Universiteit Kampen

De Theologische Universiteit Kampen feliciteert

DE ETF LEUVEN MET HAAR VERJAARDAG

TU Kampen. Verbindt Bijbel en leven

Meer info: www.tukampen.nl

Fides quaerens intellectum Geloof geeft te denken en te doen

De School of Catholic Theology van
Tilburg University feliciteert van harte de
Evangelische Theologische Faculteit Leuven
met 40 jaar geïnspireerd en academisch
theologisch onderwijs

- Bachelor Theologie in Utrecht
- Bachelor Theology in Tilburg
- Master Theologie in Utrecht

- Master Universitaire Lerarenopleiding
Godsdienst & Levensbeschouwing in Utrecht
- Master Christianity & Society in Tilburg

tilburguniversity.edu/studeer-theologie

Understanding Society

16 oktober 2021

Interlevensbeschouwelijk gesprek op school en 'hot potatoes'

Deze studiedag zet in op de problematiek van polarisatie en (religieus geïnspireerd) geweld als gesprekstema voor interlevensbeschouwelijke dialoog op school. Het maakt daarbij gebruik van FACE2FACE, een recent ontwikkeld onderwijspakket dat is uitgewerkt in een multipartner project, gefinancierd door de Europese Commissie. Drie gerelateerde uitdagingen voor de leerkracht krijgen daarbij bijzondere aandacht: goede vertrouwdheid met andere levensbeschouwelijke tradities; herdoordenking van vraagstukken binnen de eigen levensbeschouwing met aandacht voor de blik van de ander; en een versterking van competenties om open gesprek en eerlijk-constructieve gesprekken te faciliteren.

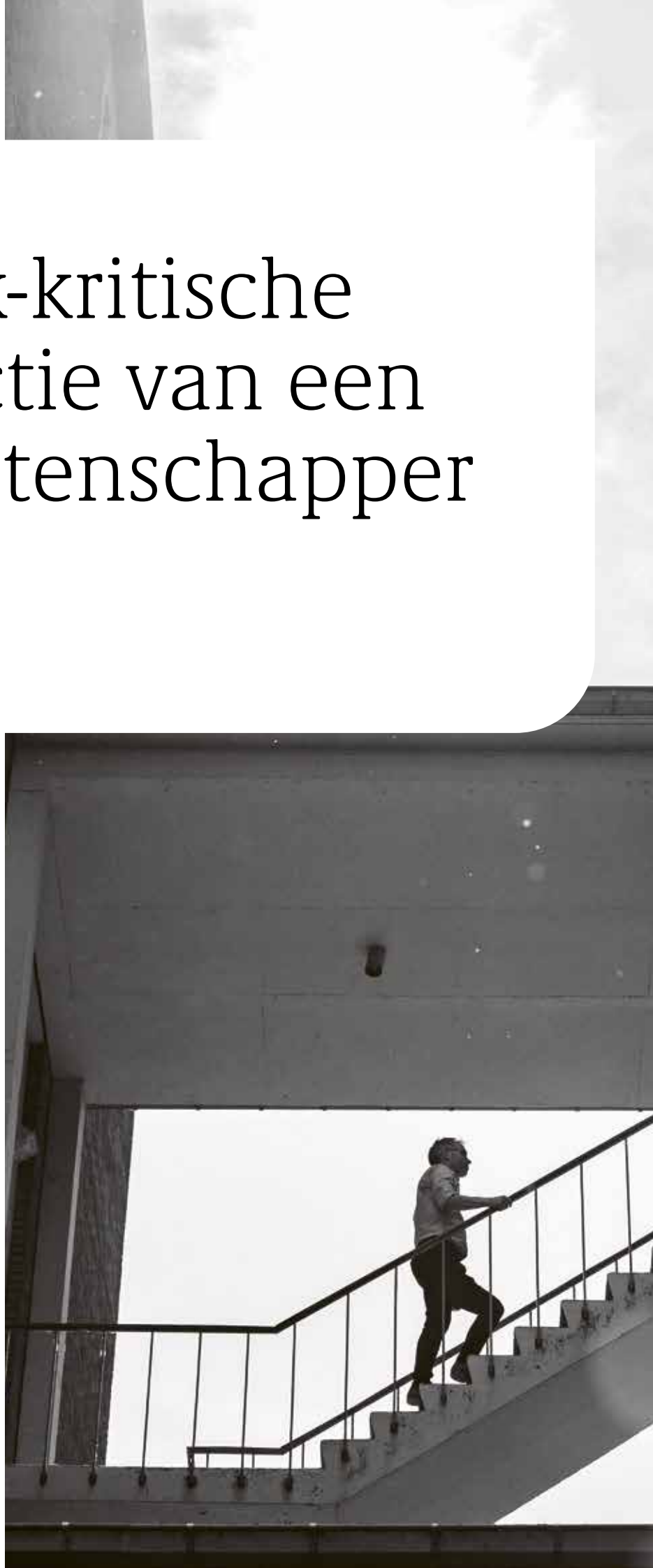

Praktisch

Deelname aan de studiedag kost € 39. Hierin zijn lunch, koffiepauzes en een FACE2FACE lerarenboek inbegrepen. Een attest van nascholing kan op de studiedag verkregen worden. Schrijf u in voor deze studiedag via www.etf.edu/face2face.

De eerlijk-kritische brugfunctie van een religiewetenschapper

Jelle Creemers is hoofddocent en vakgroepvoorzitter van de vakgroep Godsdienstwetenschappen en Missiologie aan de ETF Leuven en coördineert ISFORB, het onderzoeksinstituut dat zich bezighoudt met vragen rond religie, maatschappij en mensenrechten. Met zijn gezin is hij lid van de Evangelische Kerk Aarschot (VEG).

“Ik vind het heerlijk om hier te werken. Het voelt een beetje als een hoge oase, met zicht zowel op het groene Heverlee als op de bedrijvigheid van een universiteitsstad. Je hoeft maar uit het raam te kijken om de wereld te zien waar we ook als theologen en religiewetenschappers middenin staan.”

Theologen en religiewetenschappers, is dat onderscheid belangrijk voor jou?

- Ja en neen. Ik ben zelf opgeleid als theoloog, maar houd me sinds een jaar of zeven vooral bezig met religiewetenschappelijk onderzoek. Dat betekent dat ik minder probeer te spreken vanuit een geloofsstandpunt, maar eerder over geloofsbeleving en de plaats die religie inneemt in de maatschappij. Daarbij beseft ik dat ook een religiewetenschapper altijd met een bril kijkt, en voor mij is die duidelijk gekleurd vanuit mijn evangelische achtergrond en mijn geloof in Jezus Christus.

Als je zo naar onze maatschappij kijkt met die bril van gelovige religiewetenschapper, wat zie je dan?

- Ik zie precies wat andere onderzoekers zien, namelijk een aantal complexe tendenzen – maar ik waardeer die mogelijk anders. Aan de ene kant zien we, zeker in de Lage Landen, dat secularisering zich verder doorzet. We zien dus een voortgaande vermindering van het belang van religie. Dat geldt zowel voor individuele geloofsovertuigingen als voor kerkgang, vrouwen in de kerk of de invloed van een geloofstelsel in het publieke debat. Het Pew Research Center heeft daar vrij recente cijfers van. Waar 83% van de Belgen in 2017 aangeeft opgevoed te zijn als christen, noemt slechts 56% zichzelf christen. De meesten van hen zijn niet erg kerkelijk: 10% van de Belgen gaat minimaal eens per maand naar de kerk. Met die cijfers (in Nederland noemt 41% van de bevolking zichzelf christen) zijn de Lage Landen koplopers qua secularisering in West-Europa. Een belangrijke open vraag daarbij is nog de invloed van de coronacrisis. Versterkt deze crisis de kerkverlating of geeft het een nieuwe waardering van samen kerk-zijn? Ik zie aanwijzingen voor beiden.

En buiten West-Europa?

Daar zien we een andere kant van het complexe plaatje. Religie wint aan belang in diverse Oost-Europese landen en in sommige werelddelen is religie nooit weggeweest, maar een blijvende drijvende kracht in het maatschappelijke gebeuren. Volgens socioloog Peter Berger hebben we ons in ons denken over religie veel te lang blindgestaard op West-Europa als ‘het voorbeeld’ en moeten we beseffen dat religie verre van tanende is in het wereldgebeuren. De groei van de pinksterbeweging wereldwijd vindt hij een sterk voorbeeld. We weten dat ook in België de grootste religieuze levendigheid zich bevindt in gemeenschappen die hun roots buiten Europa hebben – en dan hebben we het zowel over christenen als over moslims en andersgelovigen. Dat zet aan tot nadenken over de implicaties daarvan en over wat gelovigen in die diversiteit elkaar te bieden hebben. Aan de ETF Leuven zet met name Bosco Bangura’s onderzoek over migrantenkerken in Vlaanderen hier op in.

Betekent dit dat we meer aandacht moeten geven aan religie buiten, of van buiten, onze contreien?

Navelstaren is sowieso geen goed idee. Met Bosco als residentiële missioloog met Afrikaanse roots worden we ons meer bewust van wat er leeft in de brede diversiteit aan kerken en met welke uitdagingen zij te maken hebben. Ook worden we uitgedaagd klassieke visies op zending (van ‘hier’ naar ‘daar’) kritisch onder de loep te nemen. We kijken in onze vakgroep dus naar wat er in de brede maatschappij gebeurt en welke impact dat heeft op geloofsgemeenschappen. Binnen ISFORB (*n.v.d.r. zie pagina 36*) doen we dat met aandacht voor historische, sociologische, politieke en juridische ontwikkelingen.

In mijn eigen onderzoek volg ik bijvoorbeeld van dichtbij de Belgische en Vlaamse politieke agenda. Hoe ‘zien’ politici religie en hoe gaan ze om met geloofsgemeenschappen? En hoe reageren die geloofsgemeenschappen daar dan weer op?

Waarom is die aandacht voor godsdienstvrijheid zo belangrijk?

Secularisering heeft tot gevolg dat er in het maatschappelijk gebeuren een groeiend gebrek aan kennis is over religie, zeker ‘van binnenuit’. Vele mensen, ook politici, kunnen zich weinig voorstellen bij wat het betekent om gelovig te zijn – en hebben bijgevolg weinig begrip voor een waardensysteem waarin iemand Gods wil zoekt en dus niet de overheid, de familie of de portemonnee bepaalt wat goed en slecht is, wat nastrevenswaardig is en wat niet.

Versterkt de coronacrisis de kerkverlating of geeft het een nieuwe waardering van samen kerk-zijn?

”

Dit gebrek aan kennis over religie botst met de grote invloed die religie heeft, op gelovige individuen en gemeenschappen hier en op politiek en maatschappij wereldwijd. Een instelling als ISFORB en bij uitbreiding de ETF Leuven is in deze maatschappelijke context dus enorm belangrijk.

— ***Hoe zie je dan de rol van de ETF Leuven in deze situatie, vandaag en morgen?***

Langs de ene kant dienen wij als onderzoekers met onze expertise de Evangelische beweging, die van onze maatschappij deel uitmaakt. Aan de andere kant dienen we als erkende instelling de maatschappij met gedegen kennis over geloof en geloofspraktijken, met name binnen de protestants-evangelische kerken. Zo functioneert de ETF Leuven als een belangrijke bruggebouwer – en dat doen ook onze afgestudeerden als godsdienstleerkrachten, voorgangers of in allerlei andere rollen. Het is belangrijk om in die brugfunctie eerlijk-kritisch te zijn. Vanuit een geloofsperspectief moeten we samen onder ogen kunnen zien waar christenen gefaald hebben en ook vandaag nog tekortschieten. Waar geloof botst met verdraagzaamheid bijvoorbeeld. Het eerder genoemde onderzoek leert dat in West-Europa mensen die niet religieus zijn, minder moeite hebben met een moslimbuur dan christenen. Dat moet ons toch tot nadenken stemmen. Aan de andere kant willen we ook laten zien hoe christenen constructief in de wereld staan. Wereldwijd én in West-Europa zijn christelijke gemeenschappen en organisaties, vaak met vele vrijwilligers, essentieel

voor het bouwen aan een meer rechtvaardige samenleving. Dit engagement zichtbaar maken en laten zien welk geloof hen hiertoe aanzet, is een belangrijke opdracht voor de ETF Leuven.

Godsdienstwetenschappen en Missiologie

De **vakgroep Godsdienstwetenschappen en Missiologie** bouwt op de andere vakgroepen aan de ETF Leuven, maar ze dient die ook en daagt ze uit met haar typerende blik naar buiten. In onderwijs en onderzoek geeft ze aandacht aan de veelheid van perspectieven en stemmen 'daarbuiten'. Vanuit een bewuste aandacht voor de complexe ontwikkelingen in hedendaagse samenlevingen tracht het onderzoek van deze vakgroep religieus gemotiveerd engagement te begrijpen, te bekritisieren én constructief bij te staan. In de combinatie van de twee onderzoeksvelden van godsdienstwetenschappen en missiologie focust het departement zowel op de plaats van (evangelisch) christendom in de maatschappij als op de bevordering van vruchtbare dialoog met andere culturele of religieuze realiteiten.

22 januari 2022

Met feestelijke
jubileumreceptie!

Overheidserkenning: implicaties vandaag en vragen voor morgen

Rond 1980 werd in de schoot van de toen (her)opgerichte Evangelische Alliantie Vlaanderen (EAV) een beweging in gang gezet, die de relatie van de Evangelische beweging in Vlaanderen tot de overheid en maatschappij drastisch zou veranderen. Sleutelpersonen zagen ongekende mogelijkheden in een bewuste profilering van de Evangelische beweging als deel van het protestantisme, een erkende eredienst in België. Stap voor stap werden initiatieven genomen met als doel om Evangelischen ten volle te laten participeren in de unieke religie-staat verhoudingen in België.

Dit heeft geleid tot de integratie van Evangelische vertegenwoordigers in de organisatie van het Protestants(-Evangelische) Godsdienstonderwijs (1994), de oprichting en dienstverlening van de Evangelische Radio- en Televisiestichting ERTS (1995), de oprichting van de Federale Synode voor Protestantse en Evangelische Kerken in België FS (1998) en de oprichting van de Administratieve Raad voor de Protestants-Evangelische Eredienst ARPEE (2003). Dit laatste heeft ook de erkenning en subsidiëring van Evangelische lokale geloofsgemeenschappen mogelijk gemaakt. In 2009 werd tenslotte het Protestants-Evangelisch Archief- en Documentatiecentrum Evadoc opgericht.

Vier decennia na het begin van deze beweging richten we de blik vooruit: wat zijn implicaties vandaag en vragen voor de toekomst in relatie tot de overheidserkenning van de Protestants-Evangelische minderheid?

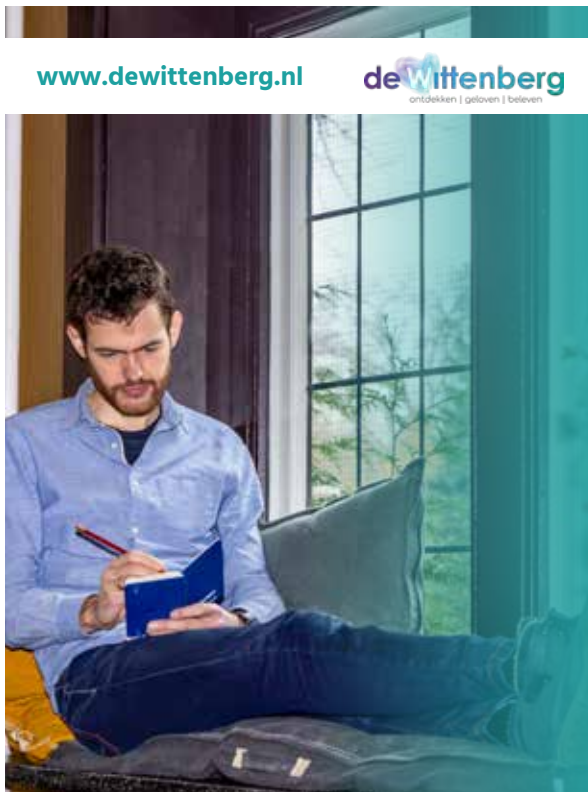
Deelnemen

Schrijf u in voor deze studiedag via etf.edu/studiedagoverheidserkenning.

Deelname kost € 55 p.p.,

ETF-studenten en alumni van de ETF Leuven of het BIB betalen € 20 (koffie en lunch inbegrepen). Indien u de lezingen online wil volgen via Livestream betaalt u hier € 20 voor.

Aanmelden kan tot 2 januari 2022.

www.dewittenberg.nl
de Wittenberg
 ontdekken | geloven | beleven

GOD ZOEKEN IN DE STILTE

Kies voor een retraite op de Wittenberg

goede **24/7**
het boek

uw christelijke boek- en muziekwinkel

GENK

089 30 58 86
genk@hetgoedeboek.be

Vennestraat 345
 3600 Genk

KORTRIJK

056 35 78 99
kortrijk@hetgoedeboek.be

Meensestraat 79
 8500 Kortrijk

www.hetgoedeboek.be

[www.fb.com/hetgoedeboek](https://www.facebook.com/hetgoedeboek)

De studie gaf me uitstekende tools voor de uitdagingen als godsdienstleerkracht

Alumnus | Ben van Acker

Nadat ik het diploma voor godsdienstleraar aan het IBV behaalde was ik eigenlijk nieuwsgierig naar méér inzicht in theologie. Mijn keuze als Vlaming voor de ETF Leuven was daardoor logisch. Via ETF Open University kon ik de studie goed combineren met mijn job als leerkracht Protestants-Evangelische Godsdienst (PEGO). Deze theologiestudie geeft me uitstekende tools voor de uitdagingen als godsdienstleerkracht. De Bijbelwetenschappen geven me de 'know how' om leerlingen te stimuleren om de Bijbel verantwoord te lezen. De religiewetenschappen helpen me om hen te ondersteunen om als christen in een multireligieuze samenleving te leven met respect voor mensen van andere levensbeschouwelijke tradities. Kerkgeschiedenis is boeiend om leerlingen te informeren over de historische 'roots' van hun kerktaditie en de christelijke wortels van Europa. De lerarenopleiding gaf me pedagogische en didactische vaardigheden om op een professionele manier te functioneren in een school- en klascontext. De ETF-website vermeldt terecht de eeuwenoude leuze: 'Een geloof dat zoekt te begrijpen' en biedt hierin uitstekend onderricht voor toekomstige jongerenwerkers en leerkrachten.

Holsbeek - Aarschot - Langdorp
Averbode - Scherpenheuvel

kantoor.hendrickx@verz.kbc.be

KBO 0435114977 - Vertonden agent KBC Verzekeringen NV

‘Laat je uitdagen op de CHE’

Hannah Logmans, student Verpleegkunde

/ Open Avond voltijd

Woensdag 17 nov 2021
18.30 – 21.00 uur

/ Open Dag voltijd

Zaterdag 5 feb 2022
10.00 – 15.00 uur

Aanmelden of meer informatie over onze opleidingen? Check che.nl/welkom

Volg ons: [@dehogeschoolede](https://www.instagram.com/dehogeschoolede) - [/christelijkehogeschoolede](https://www.facebook.com/christelijkehogeschoolede)

Protestants-Evangelisch godsdienstonderwijs op school

Aangepast aan hun ontwikkeling en leeftijd maken kinderen en jongeren in de lessen PEGO kennis met de rijkdom van de Bijbel. Op een activerende en creatieve wijze verwerken ze de inhoud van de Bijbel en brengen die in verband met thema's die voor hen belangrijk zijn.

De ervaringswereld van kinderen en jongeren krijgt in relatie met de Bijbel de nodige aandacht. Kinderen en jongeren ontwikkelen hun persoonlijkheid bij hun groei naar volwassenheid door in de lessen na te denken over levens- en zingevingsvragen, ethiek en het maatschappelijk leven.

Kinderen en jongeren ontdekken in de lessen PEGO de eigenheid van het christelijk geloof, zoals het beleefd wordt in de veelheid van de protestants-evangelische kerken. Bovendien leren ze omgaan met de grote diversiteit in de samenleving om hen heen.

Het PEGO wil bijdragen tot het welbevinden, de identiteitsontwikkeling en het maatschappelijk functioneren van kinderen en jongeren.

Info: www.pego.be of secretariaat@pego.be

Zin in een baan als PEGO-godsdienstleerkracht? Informeer naar de mogelijkheden en voorwaarden.

Erkende Instantie voor het
Protestants-Evangelisch
Godsdienstonderwijs

Verloop magazines

Een magazine heeft meer impact dan u denkt.
Bij Verloop magazines hebben we alles in huis
om hét blad te maken dat uw organisatie
vertegenwoordigt.

Uitgeven

Redactie

Bladmanagement

Fotografie

Vormgeven

Drukken

Verzenden

(Online) magazines

Ohmweg 31
2952 BD Alblasterdam
078 691 28 99
info@verloopmagazines.nl

www.verloopmagazines.nl

Colofon

Jubileummagazine van de ETF Leuven

Enmalige uitgave ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum.

Verantwoordelijke Uitgever Jeroen Le Jeune

Evangelische Theologische Faculteit vzw

Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

Ondernemingsnummer 0411.947.023 RPR Leuven

Website www.etf.edu

Medewerkers Lydia Angelov-Berg, Andreas Beck, Jelle Creemers,

Jos de Kock, Julie Gelling, Veerle Groeneveld, Kobus Kok,

Jeroen Le Jeune, Geert Lorein, Aaldert Prins, Steven van den Heuvel,

Koert van Bekkum, Maria Verhoeff

Met dank aan Evadoc

Fotografie Laura Roman Photography, Unsplash

Vormgeving www.leftlane-design.com

Druk Verloop drukkerij, Alblasterdam

Sterk geworteld
de samenleving
dienen?

**STUDEER
THEOLOGIE**

**OPEN
DAGEN**
2021-2022

20/10
01/12
16/02
23/03
11/05

ETF Open
University:
26-27/11
29-30/04
25/08

Meld je aan via www.etf.edu

